

SPIS TREŚCI

Przedmowa do wydania polskiego	11
Wstęp	19
ROZDZIAŁ 1. Kontekst pedagogiki specjalnej – czas walki o równe szanse	31
Z WŁASNEJ PERSPEKTYWY. Moja droga	31
Czego się dowiesz?	32
1.1. Istota niepełnosprawności	34
1.1.1. Czym jest niepełnosprawność?	34
1.1.2. Czy niepełnosprawność zawsze jest upośledzeniem?	35
1.1.3. Czy pojęcie niepełnosprawności jest współczesnym wymysłem?	37
1.1.4. Jak traktowano ludzi z niepełnosprawnościami na przestrzeni dziejów?	37
1.2. Początki pedagogiki specjalnej	39
1.2.1. Jak powstała pedagogika specjalna?	39
1.2.2. Czy możliwości oferowane przez pedagogikę specjalną były powszechnie dostępne?	41
1.3. Potrzeba narodowej interwencji	42
1.3.1. Dlaczego Kongres uchwalił narodową ustawę o edukacji specjalnej?	43
1.3.2. Jakie ustawy federalne chronią prawa obywatelskie dzieci i dorosłych z niepełnosprawnościami?	44
1.3.3. Czy ochrona zapewniona przez ustawy federalne zmieniła życie osób z niepełnosprawnościami?	47
1.3.4. Dlaczego sądy musiały ponownie rozważyć zapisy ustawy IDEA?	49
1.3.5. Kto stoi na straży praw dzieci i dorosłych z niepełnosprawnościami?	50
1.3.6. Jakie zasady leżą u podstaw wysiłków na rzecz edukacji specjalnej i rzecznictwa w zakresie niepełnosprawności?	52
1.4. Edukacja specjalna dzisiaj	52
1.4.1. Czym jest edukacja specjalna?	53
1.4.2. Kto zapewnia usługi edukacji specjalnej?	55
1.4.3. Klasyfikowanie niepełnosprawności w edukacji specjalnej	56
1.4.4. Jakie są fundamentalne zasady edukacji specjalnej?	56
1.5. Szanse na lepszy XXI wiek	57
1.5.1. Czy społeczeństwo jest bardziej wyczulone na ludzi z niepełnosprawnościami i ich potrzeby?	58
1.5.2. Dlaczego edukacja specjalna stała się kontrowersyjna?	61
1.5.3. Jak kompetentnie i skutecznie rozwiązywać problemy edukacji specjalnej?	67
Podsumowanie	70
Dodatkowe źródła informacji	71
ROZDZIAŁ 2. Zindywidualizowane programy nauczania specjalnego – planowanie i świadczenie usług	74
Z WŁASNEJ PERSPEKTYWY. Co poszło nie tak?	74
Czego się dowiesz?	75
Szanse na lepszą przyszłość	75
2.1. Usługi edukacji specjalnej	77
2.1.1. Jakie usługi są oferowane w systemie edukacji specjalnej?	78
2.1.2. Jakie są kluczowe cechy edukacji specjalnej?	78

2.1.3. Kto zapewnia usługi edukacji specjalnej?	85
2.1.4. Gdzie są świadczone usługi edukacji specjalnej?	87
2.1.5. Czy uczniowie z niepełnosprawnościami uczestniczą w powszechnym programie kształcenia?	92
2.2. Zindywidualizowane programy nauczania specjalnego	97
2.2.1. Proces opracowania i realizacji zindywidualizowanych programów nauczania	97
2.2.2. Różne rodzaje zindywidualizowanych planów edukacyjnych	103
Podsumowanie	108
Dodatkowe źródła informacji	110
 ROZDZIAŁ 3. Trudności w uczeniu się	 112
 Z WŁASNEJ PERSPEKTYWY. Edukacja Erin	 112
Czego się dowiesz?	114
Szanse na lepszą przyszłość	116
3.1. Definicja trudności w uczeniu się	117
3.1.1. Czy istnieje wiele różnych rodzajów trudności w uczeniu się?	119
3.1.2. W jaki sposób rozpoznajemy trudności w uczeniu się?	123
3.1.3. Jakie są konsekwencje tej niepełnosprawności?	125
3.2. Rys historyczny	126
3.3. Rozpowszechnienie	129
3.4. Przyczyny i zapobieganie	130
3.4.1. Co może być przyczyną trudności w uczeniu się?	130
3.4.2. Jak można zapobiegać trudnościom w uczeniu się?	131
3.5. Charakterystyka trudności w uczeniu się	132
3.5.1. Jakie cechy są przyczyną zaskakująco niskich osiągnięć?	132
3.5.2. Czy brak umiejętności społecznych jest cechą charakterystyczną trudności w uczeniu się?	139
3.6. Edukacja we wczesnym dzieciństwie	141
3.6.1. Jakie są podstawowe umiejętności konieczne do czytania?	141
3.6.2. Czy wczesna interwencja może zapobiec trudnościom w czytaniu?	142
3.6.3. Dlaczego wczesna interwencja dotycząca czytania nie została wprowadzona powszechnie?	143
3.7. Edukacja w szkole podstawowej i średniej	143
3.7.1. W jaki sposób edukacja uczniów z trudnościami w uczeniu się może stać się skuteczniejsza?	144
3.7.2. Jak można doskonalić umiejętność czytania i pisanie uczniów z trudnościami w uczeniu się?	147
3.7.3. Czy strategie uczenia się mogą pomóc zmniejszyć problemy w szkole?	150
3.8. Współpraca na rzecz włączania	152
3.9. Przygotowanie do dorosłego życia	156
3.9.1. Jaki rodzaj edukacji policealnej mogą wybrać osoby z trudnościami w uczeniu się?	157
3.9.2. Jak radzą sobie dorośli z trudnościami w uczeniu się?	159
3.10. Rodziny	159
3.10.1. Czy konsultacje z rodzicami pomagają w relacjach szkoła–dom?	160
3.10.2. W jaki sposób zgrać pracę domową z programem nauczania?	161
3.11. Technologie wspomagające kształcenie	163
3.11.1. Czy sale lekcyjne powinny być wyposażone w komputery?	164
3.11.2. W jaki sposób komputerowe programy edycji tekstu mogą pomóc uczniom z trudnościami w uczeniu się?	166

Podsumowanie	167
Dodatkowe źródła informacji	168
ROZDZIAŁ 4. Zaburzenia mowy i/lub języka	171
Z WŁASNEJ PERSPEKTYWY. Historia Lizzy B	171
Czego się dowiesz?	173
Szanse na lepszą przyszłość	174
4.1. Definicja zaburzeń mowy i/lub języka	175
4.1.1. Jakie są dwa rodzaje zaburzeń w komunikowaniu się?	178
4.1.2. W jaki sposób rozpoznawane są zaburzenia mowy i/lub języka?	183
4.1.3. Jakie są różnice między zaburzeniami języka, opóźnieniami rozwoju mowy i zróżnicowaniem języka?	185
4.1.4. Jakie są konsekwencje tej niepełnosprawności?	187
4.2. Rys historyczny	188
4.3. Rozpowszechnienie	190
4.4. Przyczyny i zapobieganie	192
4.4.1. Jakie są przyczyny zaburzeń mowy?	192
4.4.2. Co powoduje zaburzenia języka?	193
4.4.3. W jaki sposób można zapobiegać wystąpieniu zaburzeń mowy i/lub języka?	194
4.5. Charakterystyka zaburzeń mowy i/lub języka	194
4.5.1. Jakie są wspólne cechy charakterystyczne uczniów z zaburzeniami mowy?	195
4.5.2. Jakie są typowe cechy charakterystyczne uczniów z zaburzeniami języka?	197
4.6. Edukacja we wczesnym dzieciństwie	199
4.6.1. W jaki sposób pielęgnować rozwój języka u dzieci w przedszkolach?	199
4.6.2. W jaki sposób wczesna interwencja przyczynia się do rozwoju podstaw umiejętności czytania i pisania?	201
4.7. Edukacja w szkole podstawowej i średniej	202
4.7.1. W jaki sposób nauczyciele mogą pomóc uczniom w rozwijaniu umiejętności komunikowania się?	203
4.7.2. W jaki sposób logopedzi mogą wspomóc nabywanie umiejętności czytania i pisania?	209
4.8. Współpraca na rzecz włączania	210
4.9. Przygotowanie do dorosłego życia	212
4.10. Rodziny	213
4.11. Technologie wspomagające kształcenie	214
Podsumowanie	216
Dodatkowe źródła informacji	217
ROZDZIAŁ 5. Niepełnosprawność intelektualna (upośledzenie umysłowe)	220
Z WŁASNEJ PERSPEKTYWY. Samodzielność dla Brada	220
Czego się dowiesz?	222
Szanse na lepszą przyszłość	223
5.1. Definicja niepełnosprawności intelektualnej	225
5.1.1. Komponenty niepełnosprawności intelektualnej	226
5.1.2. W jaki sposób są diagnozowani uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną?	230
5.1.3. Jakie są konsekwencje tej niepełnosprawności?	231
5.2. Rys historyczny	233
5.3. Rozpowszechnienie	235

5.4. Przyczyny i zapobieganie	236
5.4.1. Jakie są główne przyczyny niepełnosprawności intelektualnej?	236
5.4.2. Jak można zapobiegać niepełnosprawności intelektualnej?	241
5.5. Charakterystyka niepełnosprawności intelektualnej	245
5.5.1. Na czym polegają zakłócenia procesów poznawczych?	246
5.5.2. Jakie umiejętności składają się na zachowania przystosowawcze i jak można je doskonalić?	247
5.6. Edukacja we wczesnym dzieciństwie	250
5.7. Edukacja w szkole podstawowej i średniej	251
5.7.1. Czy funkcjonalny program kształcenia dotyczy obszaru umiejętności przystosowawczych?	251
5.7.2. Jak nauczanie w otwartym środowisku może usprawnić obszary umiejętności przystosowawczych?	256
5.8. Współpraca na rzecz włączania	258
5.9. Przygotowanie do dorosłego życia	260
5.9.1. Jak możemy ocenić koncepcję jakości życia?	260
5.9.2. Czy ludzie z niepełnosprawnością intelektualną utrzymują rodziny?	261
5.9.3. Czy samodzielne, niezależne życie w społeczności jest możliwe dla wszystkich osób z niepełnosprawnością intelektualną?	262
5.10. Rodziny	263
5.10.1. Jakiego rodzaju wsparcia udzielają ojcowie?	264
5.10.2. Jaki rodzaj wsparcia rodzinnego zapewniają bracia i siostry?	265
5.11. Technologie wspomagające kształcenie	265
Podsumowanie	266
Dodatkowe źródła informacji	268
 ROZDZIAŁ 6. Spektrum zaburzeń autystycznych	 271
Z WŁASNEJ PERSPEKTYWY. Oszałamiający labirynt edukacji specjalnej	271
Czego się dowiesz?	272
Szanse na lepszą przyszłość	273
6.1. Definicja spektrum zaburzeń autystycznych	274
6.1.1. Co różni pięć typów zaburzeń autystycznych?	275
6.1.2. Czy są inne sposoby podziału zaburzeń autystycznych?	282
6.1.3. Jak rozpoznaje się dzieci z autyzmem?	283
6.1.4. Jakie są konsekwencje tej niepełnosprawności?	284
6.2. Rys historyczny	287
6.3. Rozpowszechnienie	288
6.4. Przyczyny autyzmu	289
6.5. Charakterystyka zaburzeń autystycznych	290
6.6. Edukacja we wczesnym dzieciństwie	292
6.6.1. Niektóre cechy Programu Terapii i Edukacji Dzieci z Autyzmem i z Upośledzeniem Umiejętności Porozumiewania się	293
6.6.2. Na czym polega Program dla Dzieci z Autyzmem?	294
6.6.3. Dlaczego opracowuje się programy mieszane?	294
6.7. Edukacja w szkole podstawowej i średniej	295
6.8. Współpraca na rzecz włączania	297
6.9. Przygotowanie do dorosłego życia	298
6.10. Rodziny	300
6.11. Technologie wspomagające kształcenie	303

Podsumowanie	304
Dodatkowe źródła informacji	305
ROZDZIAŁ 7. Niepełnosprawności o bardzo niskiej częstotliwości występowania: głęboka wieloraka niepełnosprawność, głuchoślepotę, pourazowe uszkodzenie mózgu	307
Z WŁASNEJ PERSPEKTYWY. Czas pamięci	307
Czego się dowiesz?	309
Szanse na lepszą przyszłość	310
7.1. Głęboka wieloraka niepełnosprawność	310
7.1.1. Definicja głębokiej wielorakiej niepełnosprawności	311
7.1.1.1. W jaki sposób określa się potrzeby edukacyjne osób z głęboką wieloraką niepełnosprawnością?	312
7.1.1.2. Jakie są konsekwencje tej niepełnosprawności?	312
7.1.2. Rozpowszechnienie	313
7.1.3. Przyczyny i zapobieganie	313
7.1.4. Charakterystyka głębokiej wielorakiej niepełnosprawności	314
7.2. Głuchoślepotę	314
7.2.1. Definicja głuchoślepoty	315
7.2.1.1. Jakie są konsekwencje głuchoślepoty?	317
7.2.1.2. Czego można oczekiwać od osób z głuchoślepotą?	317
7.2.2. Rozpowszechnienie	318
7.2.3. Przyczyny i zapobieganie	318
7.2.4. Charakterystyka głuchoślepoty	319
7.2.4.1. Na ile poważne są niepełnosprawności wzroku i słuchu u tych uczniów?	319
7.2.4.2. Jakie są wspólne problemy tych uczniów?	320
7.3. Pourazowe uszkodzenie mózgu	322
7.3.1. Definicja pourazowego uszkodzenia mózgu	323
7.3.1.1. Jak diagnozuje się dzieci z pourazowym uszkodzeniem mózgu?	324
7.3.1.2. Jakie są konsekwencje tej niepełnosprawności?	326
7.3.2. Rozpowszechnienie	328
7.3.3. Przyczyny i zapobieganie	329
7.3.4. Charakterystyka pourazowego uszkodzenia mózgu	329
7.4. Niepełnosprawności o bardzo niskiej częstotliwości występowania	330
7.4.1. Edukacja we wczesnym dzieciństwie, w szkole podstawowej i średniej	331
7.4.1.1. Co szczególnego jest w programach wczesnej interwencji dla tych dzieci?	331
7.4.1.2. Czy uczniów z rzadko występującymi niepełnosprawnościami łączą wspólne cele?	332
7.4.1.3. Jakie narzędzia pomagają nauczycielom zaprojektować odpowiedni program?	334
7.4.1.4. Czy uczniowie z niepełnosprawnościami o niskiej częstotliwości występowania są objęci testami zewnętrznymi?	336
7.4.2. Współpraca na rzecz włączania	338
7.4.3. Przygotowanie do dorosłego życia	339
7.4.4. Rodziny	341
7.4.5. Technologie wspomagające kształcenie	342
7.4.5.1. W jaki sposób technologie wspomagające kształcenie mogą pomóc uczniom z niepełnosprawnościami o niskiej częstotliwości występowania?	343
7.4.5.2. Jak technologie wspomagające kształcenie mogą pomóc nauczycielom pracującym z uczniami z niepełnosprawnościami o niskiej częstotliwości występowania?	344

Podsumowanie	346
Dodatkowe źródła informacji	347
Bibliografia	350
Indeks osób	389
Indeks rzeczowy	400